מטעם 315 לפרשת חיי שרה
למזיס נטעמי המקלח נפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם** עם **טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

---

לֹא אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי-עַמִּי (דרגא תביר) **נְתַתִּיהָ לָּךְ קִבְר מֵתֶךָ (בראשית כג, יא)**

רבי שמואל בנימין סופר, כתב סופר, מבאר[1] ע"פ מה שאחז"ל [קדושין ו עא] באדם חשוב שיכול לקדש אשה במתנה שנוטל ממנה, כי באותה הנאה שלוקח ממנה מתקדשת לו, וכן באברהם אם יקבל מתנה מעפרון ואברהם נשיא אלקים ועפרון הדיוט (רק בשל כבוד אברהם מינהו באותו יום שוטר כפירש"י), א"כ הנאה גדולה לעפרון כשיקבל אברהם ממנו, וקבלת אברהם היא מכירה, בשביל שמהנה אותו שלוקח ממנו, כמו אשה שמתקדשת בהאי הנאה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: לְעֵינֵי בְנֵי-עַמִּי בטעם **דרגא תביר** על שם (יבמות סג עא) **נחית דרגא נסיב איתתא**.[2] עפרון היה מתכבד בכך שאברהם מסכים לקבל ממנו מתנה לעיני בני עמו, כמו אשה המתקדשת לאדם חשוב בהנאה שהוא מוכן לקבל ממנה מתנה.

שלום המאירי

וַיִּשְׁתַּחוּ (פשטא) **אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ (בראשית כג, יב)**

הפרשנים נחלקו האם "לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ" פירושו שהשתחוה לעם הארץ, או שהשתחוה לעפרון בנוכחות עם הארץ.

רב סעדיה גאון מבאר: "ואומרו וישתחו אברהם לפני עם הארץ - ר"ל, אל עפרון". כך גם **אבן עזרא**: "לפני עם הארץ - וזאת ההשתחוי' היתה לפני עם הארץ לעפרון לתת שבח לו".

---

[1] **כתב סופר** כאן: "הנה ידע עפרון כי לא יקח אברהם ממנו מתנה, לקבור את שרה בקבר הניתן לו במתנה, ולא ירצה להנות ממנו, אלא שאחז"ל [קדושין ו.] באדם חשוב שיכול לקדש אשה במתנה שנוטל ממנה, דבהאי הנאה שלוקח ממנה מתקדשת לו, כי אין הנאה למקבל אלא לנותן, וכדאמרו רז"ל [חולין מה.] על ר' זירא כי הוה מזמנין לי' אזיל אמר אתיקורי הוא דמתיקרו בי, פירש רש"י מתכבדים במה שאני סועד אצלם ואין זו מתנה. וכן באברהם אם יקבל מתנה מעפרון ואברהם נשיא אלקים ועפרון הדיוט (רק בשל כבוד אברהם מינהו באותו יום שוטר כפירש"י), א"כ הנאה גדולה לעפרון כשיקבל אברהם ממנו, וקבלת אברהם היא מכירה בשביל שמהנה אותו שלוקח ממנו, כמו אשה שמתקדשת בהאי הנאה, אלה דכל זה בשאין המקבל מהדר אחריו, אבל כשמהדר אחריו וצריך לאותו דבר הניתן א"כ הנותן מהנהו, דהא צריך וחפץ באותו הדבר, וכן אברהם שהיה מהדר אחר המערה, ולכן התחכם עפרון לתת לו השדה תחלה, ולשדה לא היה צורך לאברהם ולא בקש ממנו, וא"כ כשיקבל אברהם ממנו השדה במתנה מהנה אותו, והוא חייב לו מעתה תשלום גמול עבור ההיא הנאה שקיבל ממנו, וא"כ לא תהיה המערה מתנה לאברהם רק כקנין תשלומין שחייב לו תשלום גמול טובתו. ומעתה א"ש הכל, שאמר עפרון השדה נתתי לך, היינו שתחלה קודם שאתן המערה, נתתי לך תחלה השדה במתנה, וזה יהיה לי כבוד גדול, והמערה אשר בו לך נתתיה, היינו את שלך נתתי לך, מה שראוי לך וחובה עלי ליתן לך עבור שקבלת השדה ממני, לכן לא אמר המערה נתתי לך, אלא לך נתתיה, היינו שלך נתתיה, ואמר הטעם **כי לעיני בני עמי נתתיה לך, שכולם רואים ויש לי בקבלת מתנתי כבוד לעיני כל**. ואתי שפיר ג"כ דהקדים תחלה ועפרון ישב חסר, שמזה למדו חז"ל שבאותו יום הושיבו אותו שוטר, כי בעצמו היה הדיוט והיה לו לכבוד שיקבל אברהם ממנו מתנות".

[2] תרגום: רֵד במעמד ושא אשה. רש"י מבאר "נחית דרגא ונסיב איתתא - לא תקח אשה חשובה ממך שמא לא תתקבל עליה".

מטעם 315 לפרשת חיי שרה
למזיס בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם** עם **טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

---

אולם **רבי עובדיה ספורנו** מבאר: "השתחוה לתת להם הודאה כמודה שבשביל כבודם הסכים עפרון לתת את שאלתו...".

רבי יצחק קארו מוסיף ומבאר[3] שהתושבים נקראים כאן "עַם הָאָרֶץ" ולא "בני חת", כי לא הבינו את כוונתו של עפרון לקבל תשלום, וסברו שכוונתו לתת בחינם.

החיד"א, חומת אנך, מביא שההשתחויה של אברהם מבטאת ענוה: "וישתחו אברהם לפני עם הארץ. פי' כי ימנעו אנשים לתת כבוד ליחיד בפני קהל ועדה אבל אברהם אע"ה ברוב ענותנותו וישתחו אברהם לעפרון לפני עם הארץ. הרב מהר"ר **וידאל** בפי' כ"י". ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיִּשְׁתַּחוּ (פשטא) אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ, הטעם רומז **לענוותו, פשטותו**, של אברהם, ולכך שהנוכחים היו **"פשוטים" - עם הארץ**, ולא הבינו את כוונתו האמיתית של עפרון.

שלום המאירי

וַיְדַבֵּר אֶל-עֶפְרוֹן (קדמא ואזלא) בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמֹר (בראשית כג, יג)

רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, הנצי"ב, העמק דבר, מבאר: "באזני עם הארץ. הכל שמעו והאזינו דבריו של אברהם בלי לב ולב". ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיְדַבֵּר אֶל-עֶפְרוֹן (קדמא ואזלא) נגינה רמה, אברהם דיבר בקול רם שכולם שמעו.

שלום המאירי

רמז נוסף: **רבי חיים בן עטר**, אור החיים, מבאר: "וידבר וגו' לאמר אך וגו' פירוש שימעט בריבוי דברים[4]". ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיְדַבֵּר אֶל-עֶפְרוֹן (קדמא ואזלא), רמז לקיצור בדברים, נתקדם ונלך.

שלום המאירי

---

[3] **תולדות יצחק, רבי יצחק קארו** (על בראשית כג, ח): "שעפרון היה כילי, ולא היה רוצה לתת המערה בחנם, והיה רוצה להראות בפני עמו שהיה נדיב, ולזה אמר ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת. השדה נתתי לך במתנה וגם המערה, אבל זה אני אומר לעיני בני עמי, מפני הכבוד, אבל אתה הבן לי שרצוני שתפרעם לי בכסף מלא, ובני חת לא הבינו, שחשבו שהיה דיבורו דרך מוסר ובלב שלם, ולזה קראם עתה עם הארץ, שלא הבינו זה אלא אברהם ועפרון, ולזה אמר וישתחו אברהם לפני עם הארץ, ולזה השיב אברהם ואמר אך אם אתה לו שמעני, הבן לי שאני מבין לך, ולכן נתתי כסף השדה, ועפרון לא עזב דמי השדה לדעת אברהם, שאולי לא יתן לו שיוויו, ולזה אמר לו שיוויו או יותר לשיפרע לו כן, ואמר אדוני שמעני, הבן לי שמה שאני אומר לך שיוויו אינו דרך מוסר לומר שבין שני אוהבים כמונו אינו כלום ושתקחנו במתנה, אלא אני אומר לך שיוויו לשתתנהו לי, שדמיו ארבע מאות שקל כסף. וישמע אברהם אל עפרון, הבין דעתו שכוונתו שיפרע לו ארבע מאות שקל כסף, ונתנם לו".

[4] התיבה "אַךְ" היא לשון מיעוט.